

Styrelsen

Centrum vid Lunds universitet

Riktlinjer för centrum för utbildning och/eller forskning

1. Inledning

Universitetet beslutar härmed att följande riktlinjer ska gälla för beslut om centrum för utbildning och/eller forskning på områdes- och universitetsnivå fr.o.m. 2008-07-01. Riktlinjerna ska genom särskilda beslut tillämpas för befintliga centrum om och när detta anses lämpligt.

Beteckningen centrum används idag på skilda organisationer med olika karaktär och uppdrag. Beteckningen används också på institutioner och byggnader. En fortsatt strävan är att renodla terminologin för att få den mera stringent. Denna fråga ligger utanför detta beslut.

2. Centrum

Riktlinjerna gäller för organisatoriska enheter för utbildning och/eller forskning vid universitetet utanför institutionerna. Riktlinjerna gäller både för sådana enheter som bedriver utbildning och/eller forskning inom den egna enheten och för sådana enheter, som initierar och samordnar utbildning och/eller forskning, som bedrivs av berörda institutioner. Sådana centrum finns på såväl universitetsnivå som på områdesnivå.

3. Kriterier för att bilda centrum

Ett centrum kan bildas när denna organisationsform bedöms ge de bästa förutsättningarna för en viss verksamhet. Ett mervärde skall uppstå.

Mervärdet kan t ex bestå i

- att nya, ofta gränsöverskridande, utbildningar kan erbjudas,
- att nya, ofta gränsöverskridande, frågeställningar kan bearbetas i forskningen,
- att möjligheterna att fokusera på angelägen forskning förbättras,
- att möjligheterna att söka och tilldelas externa medel förbättras,
- att samverkan med näringsliv och samhälle underlättas,
- att samverkan med externa finansiärer underlättas,
- att signalerna till omvärlden förstärks om att universitetet utbildar och forskar inom områden, som är aktuella och angelägna för samhället i vid bemärkelse.

4. Modeller för centrum för utbildning och/eller forskning

Universitetet ska enligt den strategiska planen aktivt stärka den potential som ligger i ökad gränsöverskridande samverkan.

2008-06-13

Detta kan göras t ex genom centrumbildningar. Det är strategiskt viktigt att det på både universitetsgemensam nivå och områdesnivå tas de initiativ som behövs för att på detta sätt förstärka Lunds universitets profil av ett samverkande universitet.

Centrum kan inrättas av och organisatoriskt knytas antingen till universitetsnivån eller till områdesnivån. Nedanstående modeller ska användas. En inriktning ska vara att centrum knyts till något område, vissa fall i samverkan med andra berörda områden, en annan att centrum knyts till universitetsnivån, när detta av särskilda skäl bedöms lämpligt (se särskilt punkten 4.2 nedan).

4.1 Centrum som knyts till områdesnivån

På områdesnivå kan finnas:

- a) centrum, som bygger på kunskap inom främst *ett* område och som inrättas av ett område.
- b) centrum, som bygger på kunskap inom mer än ett område. Sådant centrum inrättas av universitetsnivån i de fall denna bidrar till finansieringen. I andra fall inrättas sådant centrum av berörda områden.

Centrum enligt (b) ska ha *en* organisatoriskt tydlig huvudman samtidigt som sambandet mellan berörda områden och ämnen ska garanteras. Området med huvudmannaskap har det övergripande ansvaret för utbildningen och/eller forskningen och för resurserna vid centrumet ifråga. Berörda områden och universitetsledningen ska i ett skriftligt avtal reglera samarbetet och den inbördes ansvarsfördelningen, även ekonomiskt, samt upprätta en långsiktig plan för centrum.

Berörda områden ska sammanträda på ledningsnivå minst en gång per år kring verksamhetens yttre förutsättningar, dess inriktning och dess resurser. I de fall centrum enligt (b) inrättats på universitetsnivån ska en företrädare för universitetsledningen delta i sammanträdet.

4.2 Centrum som knyts till universitetsnivån

På universitetsnivå kan finnas:

- a) centrum som bygger på nationella uppdrag (t ex Internationella miljöinstitutet, MAX-laboratoriet och Nätverket för Sydasiastudier i Sverige/SASNET),
- b) centrum som universitetsledningen av strategiska skäl vill etablera. Centrum av detta slag kan i ett fortvarighetstillstånd antingen föras till något av områdena eller förbli knutet till universitetsnivån beroende på vilket som bedöms vara bäst för verksamheten.

Inrättandet av centrum enligt dessa modeller beslutas på universitetsnivån. En företrädare för universitetsledningen ska ha ett särskilt ansvar för centrum knutna till universitetsnivån.

5. Inrättande av centrum

Vid inrättandet ska någon av de modeller som redovisas i avsnittet 4 ovan användas.

Vid inrättandet ska minst följande frågor regleras:

- Placeringen i linjeorganisationen (på universitetsnivån eller på områdesnivån)
- Benämningen (på engelska eller svenska och engelska)

2008-06-13

- Uppdraget
- Ansvaret och befogenheterna
- Ansvaret för utbildningen och/eller forskningen
- Ledningsorganisationen (föreståndare och styrelse)
- Formerna för finansiering
- Formerna och tidpunkterna för utvärdering av verksamheten
- Upprättande av skriftligt avtal (i förekommande fall)

Universitetsledningen och områdesledningarna ska fortlöpande följa upp de satsningar som de gör på centrum. I styrelserna för samtliga centrum ska finnas företrädare för berörd ledningsnivå. En styrelse för ett centrum har i tillämpliga delar det ansvar och de befogenheter, som gäller för en institutionsstyrelse.

Flertalet ledamöter i styrelsen för ett centrum ska vara lärare och/eller forskare. Undantag kan dock göras i de fall ett centrum i stor utsträckning är finansierat av externa intressenter. Vidare ska företrädare för de studerande ingå.

Föreståndare (motsvarande) för ett centrum har i tillämpliga delar det ansvar och de befogenheter, som gäller för prefekter.

Beslut om nya centrum ska tidsbegränsas för en period av tre - fyra år eller i särskilda fall fem-tio år med möjlighet till förlängning. En utvärdering av verksamheten ska påbörjas senast ett år före periodens slut samt, om tiden är mer än fem år, efter tre års verksamhet. Formerna för utvärdering beslutas av respektive huvudman.

6. Beslutsordning och kvalitetssäkring för utbildning vid centrum på universitetsnivån

Utbildning som bedrivs vid ett centrum på universitetsnivån är inte automatiskt inordnad i någon fakultet med ansvar för beslut och kvalitetssäkring. Följande ordning ska därför, i enlighet med högskolelagen, gälla för dessa utbildningar.

6.1 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Berörda områden ska i samverkan ta det ansvar för den utbildning på grundnivå och avancerad nivå som bedrivs vid centrum på universitetsnivån, på samma sätt som sker för utbildningen på områdesnivån. Fördelningen av ansvaret mellan områdena avgörs i samråd mellan universitetsledningen och berörda områden och regleras i ett skriftligt avtal.

Ansvaret avser bl. a. utbildningsprogram/utbildningsplaner och kurser/kursplaner. Områdena ska också se till att gällande kvalitetssäkringssystem tillämpas för utbildningen vid centrum på universitetsnivån.

För centrum på universitetsnivån beslutar rektor om utbildningsutbudet, utbildningsuppdragen och om resurserna.

6.2 Forskarutbildningen

Universitetsstyrelsen har enligt högskolelagen det yttersta ansvaret för forskningen och forskarutbildningen och beslutar bl. a. om vilka fakultetsnämnder (vid Lunds universitet benämnda områdesstyrelser) som ska finnas och om deras ämnesmässiga ansvarsområden. Områdesstyrelserna beslutar bl. a. om vilka forskarutbildningsämnen som ska finnas och har ansvaret för kvaliteten i utbildningen, inklusive handledning och examination. Inom ramen för Lunds universitets antagningsordning för

2008-06-13

utbildning på forskarnivå har de också ansvaret för de forskarstuderande när det gäller antagning och finansiering.

Centrum på universitetsnivån kan vara värd för forskarutbildning. Vederbörande fakulteter har dock - som beskrivs ovan – ansvaret, och antagning sker i de ämnen som fakulteterna har beslutat om.

Enligt den strategiska planen ska universitetet arbeta i riktning mot en mera gränsöverskridande samverkan. Universitetsledningen kommer därför att engagera sig i utvecklingen och förnyelsen av forskarutbildningen. Det kan handla om frågor som avser nya ämnen/inriktningar, som idag inte finns företrädde vid fakulteterna eller om etablerandet av breda, gränsöverskridande ämnen, som kräver samverkan mellan flera fakulteter. Det kan också handla om de allmänna villkoren för forskarutbildningen.

Följande ska gälla:

- Områdenas ansvar för forskarutbildningen även vid centrum på universitetsnivån tydliggörs och områdena uppmanas att ta gemensamma initiativ för att underlätta forskarutbildningen vid dessa centrum.
- Samverkan i forskarutbildningsfrågor mellan universitetsledningen och områdena sker i Rådet för forskarutbildning.
- Områdena ska i sina årsberättelser redovisa vilka åtgärder de har vidtagit under det gångna året för att främja en gränsöverskridande forskarutbildning.

7. Tekniska och praktiska frågor

7.1 Personalförteckning av de anställda

Som huvudregel gäller att de anställda ska personalförtecknas vid *en* organisatorisk enhet inom universitetet. Vid denna enhet har den anställde sin arbetsrättsliga hemvist.

Lärare med tillsvidaranställning, som arbetar vid centrum, ska i normalfallet personalförtecknas vid institutionerna. De har i de flesta fall fått sina ursprungliga anställningar vid institutioner med specificerade ämnesbeteckningar. Om det finns särskilda skäl, t ex om ett centrum är mer varaktigt, kan dock lärare med tillsvidareanställning personalförtecknas vid ett centrum.

Tidsbegränsat anställda lärare kan personalförtecknas vid ett centrum, om det bedöms lämpligt.

Forskarstuderande är tidsbegränsat anställda (fyra år). De bör personalförtecknas där de har sin huvudsakliga arbetsplats. Detta kan vara antingen vid en institution eller vid ett centrum. I det fall en forskarstuderande personalförtecknas vid ett centrum ska hon/han också ha en anknytning till den institution, till vilket hans/hennes ämne är knutet. Detta innebär t ex att han/hon ska inbjudas till alla för institutionen gemensamma seminarier och andra evenemang, få del av den information som sprids etc.

TA-personal kan personalförtecknas vid ett centrum om det bedöms lämpligt.

De lärare som är personalförtecknade vid ett centrum på universitetsnivån ska ha en knytning till något område och till någon institution inom detta område. De lärare som är personalförtecknade vid ett centrum inom ett område ska ha en knytning till

2008-06-13

någon institution. Detta innebär t ex att de ska inbjudas till alla för områden/institutionen gemensamma seminarier och andra evenemang, få del av den information, som sprids, delta i val till forskningsråd etc.

7.2 Administrativa frågor

Centrum på universitetsnivån ska bidra till gemensamma kostnader (OH-kostnader) enligt samma principer som institutionerna.

Inom universitetets gemensamma förvaltning ska det finnas en handläggare med ansvar för frågor rörande centrum.

7.3 Information

Berörda huvudmän på universitets- och områdesnivåerna ska se till att hålla föreståndarna (motsvarande) och de anställda vid centrum väl informerade.